

Interregnum: U nadert een gevaarlijke kruising!

Terecht vraagt Willem Heemskerk aandacht voor de valkuilen die zich voordoen op de weg naar een rechtsgeldige internationale EU-betekening (Interregnum Betekeningsverordening, Adv.Bl. 2001, pag. 533-536). Ik plaats twee kanttekeningen en een waarschuwingsbord.

Betekening aan het kantoor van de procureur in de vorige instantie

De mening, dat bij betekening aan de laatstelijk gekozen woonplaats (art. 83 lid 1, art. 343 lid 1 en 407 lid 5 Rv.) en niet-verschijnen van de buitenlandse wederpartij de rechter in het interregnum alsnog de gelegenheid dient te bieden tot zogenaamd herstel, is misschien verdedigbaar. Maar ik vrees dat die weg tot ongelukken leidt. De EG-Betekeningsverordening (Vo.) heeft rechtstreekse werking. De hoofdregel van art. 9.1 Vo. bepaalt dat de datum van betekening is de datum waarop betekening overeenkomstig het recht van de aangezochte lidstaat is geschied. De 'termijnreddende' bepaling van artikel 9.2 Vo. (bij termijnen geldt de nationale betekeningregel van de eiser) biedt mijns inziens alléén uitkomst als de betekening conform de Betekeningsverordening heeft plaatsgevonden. Dat kan alléén via art. 4, 8° Rv. omdat de laatste volzin, gelukkig, overeenstemt met art. 14.1 Vo. (betekening van gerechtelijke stukken rechtstreeks per post, mits met inachtneming van door de aangezochte staat gestelde voorwaarden). Betekening aan het kantoor van de procureur van de vorige instantie is Verordenings-onbekend. Dat brengt mee

dat voor die betekening de 'termijnreddende' bepaling van art. 9.2 Vo. niet geldt. De wijze van betekening voorzien in art. 343 lid 1 en 407 lid 5 Rv. wordt dan ook niet genoemd in de circulaire van 6 april 2000, St.crt. no. 70 van onze Minister.

De gedachte dat de praktijk die werd gevolgd met HR 27 juni 1986, NJ 1987, 764 nt. WHH (Segers/Mabanaft GmbH) onder de sedert 31 mei jl. in werking getreden Betekeningsverordening tijdens het interregnum zou kunnen worden voortgezet, is mij sympathiek maar voor discussie vatbaar. De Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht wijst er in haar schriftelijk advies van 12 april 2001, par. 7 aan onze Minister terecht op dat de systematiek van deze Verordening afwijkt van het Haags Betekeningsverdrag 1965, en dat het van groot belang is dat de rechtspraktijk daarop wordt gewezen. Het wezenlijke verschil tussen beide instrumenten is hierin gelegen, zo gaat de Staatscommissie voort, dat het Haags Betekeningsverdrag 1965 geen inbreuk maakt op het (in het Nederlands procesrecht gehanteerde) uitgangspunt dat de betekening 'geacht wordt plaats te vinden in de staat van herkomst van het te betekenen stuk' (bijvoorbeeld door betekening ten parkette), en er in de aangezochte staat 'slechts' een nadere betekening of kennisgeving plaatsvindt aan degene voor wie het stuk is bestemd, terwijl de Betekeningsverordening het uitgangspunt hanteert dat de betekening plaatsvindt in de aangezochte lidstaat, op welk uitgangspunt uitsluitend in art. 9.2 Vo. een uitzondering

wordt gemaakt. Een partij die woonplaats heeft in een Europese staat (niet zijnde Denemarken) geniet de bescherming van de Betekeningsverordening (vgl. par. 29 van het advies van de Staatscommissie). Ik merk nog op dat de in het voorgestelde art. 4a lid 3 Rv. geboden mogelijkheid van betekening aan de laatstelijk gekozen woonplaats in Nederland (de procureur uit de vorige instantie) voor wat betreft de termijnen niets toevoegt. Vereist blijft immers náást de betekening aan het kantoor van de procureur de betekening langs de weg van art. 4a lid 2 Rv. (verzending exploit door deurwaarder aan ontvangende instantie ter betekening aan de wederpartij); deze verzending, op dezelfde dag, fixeert (ook) de datum van betekening. Mag trouwens rechtstreekse toezending of betekening met voorbijgaan aan de ontvangende instantie in dit geval niet meer ('mits')?

Executie- en beslagrecht

Ik veroorloof mij nog op een ander knelpunt te wijzen. Gezien noot 5 bij het artikel lijkt het erop dat betekening conform art. 4, 8° Rv. buiten het kader van een in Nederland in te leiden of aanhangige procedure evenzeer tot gevolg heeft dat de termijnreddende bepaling van art. 9.2 Vo. (voor Nederland: fictieve betekening) kan worden ingeroepen. Ik deel die mening niet. De 'termijnreddende' werking van genoemde bepaling art. 9.2 Vo. betreft alleen betekening in het kader van een 'in te leiden of hangende procedure'. Daarom heeft Nederland nog vlak voor de inwerkingtreding op 31 mei jl. van de EG-

Betekenningsverordening aan de Europese Commissie meegedeeld dat Nederland gebruik zal maken van de in art. 9.3 Vo. geboden 'afwijkingsmogelijkheid' in zoverre dat de nationale betekenningsregel ook geldt voor betekening in het kader van het executie- en beslagrecht. Dienovereenkomstig zijn bij Nota van Wijziging d.d. 27 juli 2001 de artikelen 4a lid 3 Rv. en 1.6.11a lid 3 NRv. aangepast. Daarom is het raadzaam bij beslag en executie gedurende het interregnum de kortste weg te kiezen náást de betekening conform art. 4, 8° Rv. jo. 14 Vo. Ik denk daarbij aan rechtstreekse toezending aan een deurwaarder in de aangezochte staat ter betekening aan de wederpartij. Dan nog vrees ik dat het 'a hell of a job' wordt om in EU-landen waar reële betekening geldt, te zorgen dat het exploit de wederpartij bereikt binnen de bijvoorbeeld in artt. 443 lid 1 en 505 lid 1 Rv. voorgeschreven termijn van drie dagen. De geruststellende woorden van onze Minister op pag. 4 van de Nota naar aanleiding van het Verslag d.d. 27 juli jl. (27748, nr. 5), dat uit dit knelpunt wel geen bloed zal vloeien, blijven voor zijn rekening. Alleen de door hem voor de Uitvoeringswet vooralsnog afgewezen terugwerkende kracht kan het onvermijdelijke bloed stelpen.

Het taalvereiste

Ten slotte plaats ik een waarschuwingsbord. Het voorgestelde art. 4a lid 2 Rv. biedt de mogelijkheid om ofwel een afschrift van de dagvaarding ofwel een vertaling van de dagvaarding te verzenden ter betekening. In de toelichting (pag. 10) op

dit artikel wordt er terecht op gewezen dat art. 8 Vo. degene voor wie het stuk is bestemd toestaat om te weigeren om het stuk in ontvangst te nemen indien het niet is gesteld in de taal van de aangezochte staat. De ontvangende instantie moet de wederpartij op die weigeringsgrond zelfs attenderen! Bepaald onduidelijk is of die weigering op grond van het ontbreken van een vertaling tot gevolg heeft dat de betekening in het geheel niet is aangevangen, en dus ook de termijnreddende werking van art. 9.2 Vo. 4a lid 3 Rv. niet kan worden ingeroepen. Het antwoord op deze vraag is van het grootste belang voor degene die in appèl of cassatie tijdig een verzoekschrift moet indienen of in verzet of cassatie een dagvaarding moet laten uitbrengen. Die gerechtelijke stukken moeten - trouwens ook in spoedappel - de gronden bevatten. Zo'n vertaling kost behoorlijk wat tijd en die vertaaltijd gaat dan feitelijk af van de rechtsmiddeltermijn. Het zou praktisch zijn wanneer het 'betekenningscircus' niet wordt afgebroken in geval van weigering op grond van een ontbrekende vertaling, maar wordt onderbroken. In dat geval blijft de datum van oorspronkelijke verzending door de verzendende instantie in stand en is - in het algemeen - de termijn gesauveerd. Toch zijn er aanwijzingen, dat de aanvrager niet mag rekenen op deze praktische benadering. Het ontbreken van de vertaling lijkt niet te vallen onder de ontbrekende stukken of gegevens, die op grond van art. 6.2 Vo. kunnen worden aangevuld. Integendeel, weigering op grond van het ontbreken van de vertaling leidt tot terugzending door de

ontvangende instantie van de aanvraag (art. 8.2 Vo. en considerans onder 8 en 9). Bovendien wordt de regeling van het tijdstip van betekening in art. 9 Vo. uitdrukkelijk vastgesteld 'onverminderd artikel 8' dat nu juist de mogelijkheid geeft het stuk zonder vertaling te weigeren. Totdat een authentieke interpretatie voorhanden is, doet de advocaat die bij de betekening een termijn in acht moet nemen er verstandig aan om een vertaling van het exploit mee te zenden, niettegenstaande de extra druk die dit op de termijn tot gevolg heeft.

Eenvoudiger en sneller?

Het doel van de EG Betekenningsverordening is dat het allemaal sneller en eenvoudiger zal gaan verlopen. Dit wilde ook het Haags Betekenningsverdrag van 1965, zonder resultaat. Of de betekening en kennisgeving via een ontvangende instantie sneller (en zekerder!) zal gaan, moet nog worden afgewacht; de considerans (9) spreekt hoopvol van betekening 'binnen enkele dagen'. Maar eenvoudiger is het er stellig voor ons niet op geworden. De hoop is, wederom, gevestigd op onze Hoge Raad, die wellicht nog genoeg ruimte vindt om met toepassing van art. 93 lid 3 Rv. de mogelijkheid tot herstel te bieden, zoals hij dat ook heeft gedaan in verband met het Haags Betekenningsverdrag (HR 27 juni 1986, NJ 1987, 764 nt. WHH: Segers/Mabanaft GmbH). Of zou het nieuwe art. 9 Vo. (regeling tijdstip betekening) dat als verbetering ten opzichte van het Haags Betekenningsverdrag wordt bejubeld, hier averechts werken?

